

Styrk morgendagens spesialister

Rovdrift i spesialisthelsetjenesten truer psykologers posisjon i helsevesenet. Psykologforeningen må styrke de nyutdannede slik at de klarer å stå i mot økt press i tjenestene.

TEKST

Henrik Wang-Iversen

Connie Davik

Sidsel Fjelltun

Jørgen Edvin Westgren

PUBLISERT 1. juli 2019

Flertallet av psykologer starter sin yrkeskarriere i psykisk helsevern. Yngre psykologers utvalg er bekymret for hvilke konsekvenser det økende gapet mellom krav og ressurser i spesialisthelsetjenesten har for våre nyutdannede kollegaer.

Nyutdannede psykologer er særlig utsatt for de til dels umulige kravene som stilles til ansatte i psykisk helsevern. Flere av våre kollegaer, herunder presidentkandidat Håkon Skard og Psykologforeningens foretakstillitsvalgte, har rettet sterk kritikk mot helseforetakene. Fra ulike vinkler tegner det seg samme bilde: målsettingen om å gi behandling til flest mulig pasienter for lavest mulig kostnader går på bekostning av helsetjenestenes faglige kvalitet. Tilbakemeldingene fra yngre psykologer peker på følgende forhold som høyst problematiske ved dagens spesialisthelsetjeneste:

- Stadig økende drifts- og systemkrav til behandlere, blant annet om implementering av pakkeforløp, uten at nye ressurser følger med.
- Mangel på og hurtig utskifting av spesialister i psykisk helsevern.
- I de store byene ser vi økt bruk av midlertidige stillinger på 6-12 måneder for nyutdannede psykologer.

For nyutdannede psykologer innebærer dette større arbeidsbelastning, for mye ansvar, utsettelse av spesialisering og oppstykket veiledning, som alle går utover faglig utvikling. Under slike arbeidsbetingelser frykter vi at mange psykologer står i fare for å bli utbrent. Dette har åpenbare konsekvenser for pasientene.

Rovdrift på nyutdannede

«Spesialistflukten fra psykisk helsevern er et faktum, både sentralt og i distriktet»

Rådville og overarbeidede psykologer blir ofte møtt med en anmodning om å prioritere og være pragmatisk i sine, ofte komplekse og alvorlige, pasientsaker. Behandleren blir stående alene, uten ressurser til å finne en faglig god løsning. Konsekvensene: Saker avsluttes for tidlig, pasienter tilbys timer for sjelden, og behandlere bruker for lite tid på å forberede seg. Som nyutdannet kan det da være vanskelig å skille egne ferdigheter som psykolog fra hvilke forutsetninger man får fra arbeidsgiver til å drive effektiv behandling. Når mediesaker om selvmord i psykisk helsevern blir møtt fra politisk hold med økte innskjerpinger og kontrollrutiner, blir det desto lettere å legge ansvaret på seg selv når rammene ikke holder og pasienten blir dårligere, eller i verste fall begår selvmord.

Spesialistflukten fra psykisk helsevern er et faktum, både sentralt og i distriktet. Psykologspesialister står fritt til å velge – og de velger seg bort, ofte til det private, der rom for autonomi og virksom behandling er større. Dette forverrer situasjonen ytterligere for de nyutdannede – nå med enda færre muligheter til intern veiledning og med færre erfarne kollegaer som kan være et faglig korrektiv til en økonomifokusert ledelse. På mindre DPS-er i distriktene er fagmiljøene ofte så marginale at det fører til problemer med rekruttering og stabilisering av selv nyutdannede psykologer. Lederen i Studentpolitisk utvalg uttalte i et intervju i Psykologtidsskriftets nettutgave nylig at profesjonsstudenter gruer seg til å jobbe i offentlig psykisk helsevern. Resultatet kan på lengre sikt bli at det i spesialisthelsetjenesten i distriktet verken jobber spesialister eller psykologer.

I universitetsbyene ser vi en utstrakt bruk av midlertidige stillinger. En fersk psykolog i midlertidig stilling har begrenset tyngde når hen forsøker å si fra om at høy arbeidsmengde går på bekostning av faglig forsvarlighet. Nyutdannede risikerer å bli brukt for alt de er verdt når produksjonen skal opp. Dersom du ikke liker arbeidet, vil noen andre overta og akseptere det. Når styringsideologien er New Public Management, kan jo bare arbeidsgivere ansette en ny psykolog når ditt vikariat – og din entusiasme – tar slutt.

Denne utviklingen i psykisk helsevern truer den posisjonen Norsk psykologforening over tid har opparbeidet for psykologer i norsk helsevesen. Dagens nyutdannede er morgendagens spesialister – om de kommer så langt. En satsning fra foreningen på spesialister in spe er derfor nødvendig. Skal psykisk helsevern svare til Norges helseutfordringer, må vi skape attraktive arbeidsplasser med godt arbeidsmiljø og høy faglig standard, ikke et helsevesen der det forventes at gapet mellom krav og budsjett skal plastres over av rovdrift på nyutdannede.

Skal pasienter ha behandlere med tid og rammer til å gi faglig forsvarlig behandling, må vi sikre det fra første dag i første jobb. Vi har ikke råd til å vente.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 7, 2019, side 534-535

TEKST

Henrik Wang-Iversen, Yngre psykologers utvalg

Connie Davik, Yngre psykologers utvalg

Sidsel Fjelltun, psykolog

Jørgen Edvin Westgren, Yngre psykologers utvalg (YPU)